

Іванців О. В., Марчишак А. Б.

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка, Україна

Гене́за англійської фахової мови сфери моди

Сьогодні спостерігається динамічний розвиток наукових і професійних галузей, які здійснюють помітний вплив на рівень соціального та культурного життя суспільства. З огляду на це особливого значення набувають дослідження фахових мов, які дозволяють виявити головні характеристики та фактори розвитку різних мовнопрофесійних сфер.

Мода є культурним феноменом, одним з важливих чинників, який диктує та регулює суспільні зв'язки між різними верствами населення, маючи вплив на зовнішність людей та середовище їх існування [4, с. 23]. Стрімкий темп змін в індустрії моди знаходить своє відображення на вербальному рівні, тому фахова мова сфери моди вимагає наукового осмислення.

Лексика моди була об'єктом дослідження таких вчених, як Долгова Т. В. [1], Коваленко Г. М. [2], Косенко О. П. [3] та ін.

Фахова мова сфери моди є сукупністю усіх мовних засобів, які використовуються в межах фахової комунікації. Під лексикою моди розуміємо сукупність лексем загальноповсякденної мови, термінів моди та дизайну і загальнонаукової термінології, а також номенклатурних одиниць, професіоналізмів та жаргонізмів. Такий склад лексики моди зумовлено тим, що фахова комунікація відбувається не лише на рівні фахівців, а й серед широкого загалу громадськості, і тому вона повинна задовольняти всі вимоги професійного спілкування.

На основі періодизації історії становлення англійської термінології дизайну одягу і моди, розробленої Долговою Т. В. [1], ми виділили п'ять етапів формування і розвитку англійської фахової мови сфери моди.

Перший етап тривав від початку нашої ери до XI-XII століть. Індустрія моди історично і хронологічно впливає з виробництва одягу і безпосередньо з

ним пов'язана. Англійська термінологія одягу сягає корінням у часи кельтських поселень на території Британських островів. Для цього періоду характерні однокомпонентні терміни, що відображають прості поняття, наприклад, *gown* – *плаття*, *sleeve* – *рукав*, *glove* – *рукавичка*. Основним способом термінотворення є термінологізація загальноновживаної лексики.

Другий етап (XIII – XV століття) характеризується появою у фаховій мові сфери моди запозиченої лексики. Значний вплив на досліджувану термінологію справила культура Франції. До XIII-XIV століть місцева мова перебувала під впливом романтизації, знать дотримувалася французької моди, і, відповідно, письмові джерела фіксували терміни одягу з французької мови. Прикладами французьких запозичень можуть бути такі терміни: *sabot* – *дерев'яні черевики для захисту взуття від бруду*, *chemise* – *біла натільний блуза*, *bonnet* – *маленька шапочка*. Під час другого періоду структура термінів ускладнилася, з'явилися похідні терміни і двоконпонентні термінологічні словосполучення, наприклад: *sleeveless* – *без рукавів*, *padded shoulders* – *накладні плечики*.

На третьому етапі (XV століття – початок XVII століття) разом з культурою в англійську лексику одягу активно проникають запозичення з інших європейських мов (італійської, іспанської, німецької): *beret* – *берет*, *brocade* – *парча*. До початку зазначеного періоду відноситься поява поняття мода і фіксується термін *mode* – *мода в одязі*. Структура термінів продовжує ускладнюватися, з'являються не лише похідні, а й складні слова. Важливим моментом є поповнення досліджуваної лексики синонімами: *decolletage* – *lowcut neckline* – *декольтований ліф*, *gilet* – *waistcoat* – *жилет*.

Четвертий етап (середина XVII століття – кінець XIX століття) характеризується тим, що у цей період мистецтво крою та шиття досягає високого рівня. З'являються терміни для різноманітних фасонів (*mutton sleeve* – *широкий і об'ємний в плечах і вузький в зап'ясті рукава*), нових матеріалів (*moleskin* – *молескін*, *calico* – *міткаль*), збірних понять (*headgear* – *головний убір*). Внаслідок колоніальної політики Англії фіксуються термінологічні одиниці різного походження: індійські, турецькі тощо. До кінця VIII століття

велику роль в Європі почала відігравати англійська мода, термінологія поповнюється власне англійськими термінами, наприклад, *tailcoat* – *фрак*. Крім того, збільшилася кількість термінологічних сполучень, з'явилися терміни, утворені лексико-семантичним шляхом (метафоризація, метонімія): *pagoda sleeve* – *відкритий рукав в формі воронки*, *hourglass silhouette* – *силует «пісочного годинника»*.

П'ятий етап починається у XX столітті і триває досі. Перша половина XX століття характеризується високим рівнем промислового виробництва, розвитком наук, підвищення зацікавленості до спорту, великою кількістю відкриттів і винаходів. Жінки звільняються від зайвого, громіздкого у вбранні. Відбувається скасування корсетів, довжина спідниці коротшає до середини гомілки, жінки повсюдно починають носити штани, з'являється термін *trouser suit* – *брючний костюм*. Ці процеси знайшли своє відображення у досліджуваній лексиці значним поповненням термінів, наприклад, *anklelength skirt* – *спідниця довжиною до середини гомілки*, *nylon stockings* – *нейлонові панчохи*, *coverall* – *комбінезон*.

У другій половині XX століття важливим фактором, що вплинув на поповнення фахової мови моди, був винахід цілої низки нових штучних матеріалів: *орлон* – *Orlon*, *дакрон* – *Dacron*, *поліестер* – *polyester*, *лайкра* – *Lycra*.

Молодіжна ідеологія породжує нові напрямки в моді – хіпі, панк, диско, техно. На рубежі століть досліджувана термінологія значною мірою поповнюється термінами світу моди і молодіжної субкультури: *unisex clothes* – *одяг «унісекс»*, *baggy shorts* – *подовжені шорти з широкими мішкуватими штанинами*, *longslung jeans* – *джинси із заниженою талією*, *hooded top* – *топ з капюшоном*.

Останній етап залишає найбільший слід на досліджуваній фаховій мові, адже характеризується появою значної кількості нових понять, що потребують номінації. Це пояснюється впливом різних стилів мистецтва, винаходом нових

матеріалів, ускладненням системи крою, розвитком та інтернаціоналізацією моди.

Дослідження генези англійської фахової мови сфери моди свідчить про наявність п'яти хронологічних шарів. До першого належать загальновживані слова, які шляхом термінологізації та звуження семантичного значення здобули статус терміна. Другий та третій шари представлені словами, які відображають спеціальні поняття, що здебільшого запозичені з інших мов і належать до спеціальної лексики. Четвертий та п'ятий шари характеризується появою вузькогалузевих термінів.

Література:

1. Долгова Т.В. Формирование и развитие английской терминологии дизайна одежды и моды в социолингвистическом аспекте: автореф. дис. ... канд. фил. наук: 10.02.04. Омск, 2007. 24 с.
2. Коваленко Г. М. Англійська лексика моди XX - XXI століть: дис. ... канд. філ. наук: 10.02.04. К, 2005. 224 с.
3. Косенко О. П. Неологізми у фешн-індустрії. *Спецпроект: аналіз наукових досліджень*: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф.: у 7 т. Дніпропетровськ: Біла К. О., 2012. Т. 4. С. 71–73.
4. Косицкая Ф. Л. Дискурс моды и его жанровая дифференциация. *Вест. Томского гос. пед. университета*. 2014. Вып. 4. С. 22–26.